

Justyna Franc-Dąbrowska¹⁾
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Ocena ekonomiczno-finansowa przedsiębiorstw logistycznych w kontekście łańcuchów dostaw²⁾

Wstęp³⁾

W naukach ekonomicznych od dziesięcioleci toczony są spory, czy a jeśli tak, to w jakim zakresie należy uwzględniać specyfikę funkcjonowania przedsiębiorstw w ocenie ich sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie ma w tym względzie wypracowanego jednoznacznego stanowiska, gdyż z jednej strony można pogrupować podmioty gospodarcze w pewne dość jednolite agregaty - i to jest niezbędne do opracowywania modeli teoretycznych - z drugiej jednak strony, każda jednostka cechuje się swoistą specyfiką. Wpisując się w tę dyskusję i mając na uwadze intensywny rozwój rynku usług logistycznych w Polsce i na świecie, warto zastanowić się, czy przedsiębiorstwa logistyczne mogą być oceniane z zastosowaniem tradycyjnych miar ekonomiczno-finansowych, czy też konieczne jest opracowanie indywidualnej metodyki badania ich sytuacji finansowej. Podjęto zatem próbę zebrania wyników badań, dotyczących uwarunkowań funkcjonowania przedsiębiorstw logistycznych w Polsce, z uwzględnieniem ich sytuacji ekonomiczno-finansowej i włączenia się w dyskurs naukowy, w zakresie konieczności (albo braku) specyficznego postrzegania tych podmiotów (z punktu widzenia oceny ich sytuacji ekonomiczno-finansowej).

Cel i metoda badań

Celem badań było zebranie wyników analiz dotyczących specyfiki funkcjonowania przedsiębiorstw logistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem sfery agrobiznesu i podjęcie próby syntezy dotyczącej potrzeby (lub braku takiej konieczności) uwzględniania specyficznego podejścia do oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej tej grupy przedsiębiorstw. Zastosowaną metodą był przegląd polskiej literatury przedmiotu, a ostatecznym efektem prac było zaproponowanie modelu ideowego weryfikacji sytuacji ekonomiczno-finansowej dla przedsiębiorstw logistycznych, funkcjonujących w sferze agrobiznesu w Polsce. Zastosowano metodę porównawczą, a wyniki przedstawiono za pomocą metody opisowej i graficznej.

¹⁾ Dr hab., prof. SGGW, Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

²⁾ Artykuł recenzowany. W tym miejscu pragnę podziękować recenzentom za wskazówki, które umożliwiły mi udoskonalenie niniejszej pracy.

³⁾ Praca naukowa finansowana przez Narodowe Centrum Nauki ze środków na naukę w latach 2011-2014 jako projekt badawczy nr 2011/01/B/HS4/02612 „Stopień integracji w łańcuchu dostaw a efektywność przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego”.

Wyniki badań i dyskusja

Literatura dotycząca podmiotów logistycznych jest bogata, a badania tej grupy przedsiębiorstw obejmują wiele obszarów ich funkcjonowania. Autorzy skupiają się na szeregu problemach podmiotów uczestniczących w łańcuchach dostaw tak, aby wskazać źródła poprawy sytuacji ekonomiczno-finansowej zarówno pojedynczego przedsiębiorstwa, jak i całej grupy współpracujących jednostek. Efektem badań prowadzonych przez Bednarza jest zwrócenie uwagi na konieczność skupienia się na potrzebach klienta, z jednoczesnym zaspakajaniem potrzeb wszystkich podmiotów uczestniczących w procesach zachodzących w łańcuchach dostaw (z uwzględnieniem nowoczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych). Jednocześnie Bednarz podkreśla, że przy nieskutecznej koordynacji procesów między poszczególnymi członkami łańcucha dostaw, powstają niesprawności, skutkiem których mogą być m.in. nadmierne zapasy, czy np. wydłużone cykle realizacji zamówień, zbędny transport i magazynowanie [2]. Takie niesprawności, bez wątpienia mogą przyczyniać się do pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw logistycznych, gdyż generują dodatkowe koszty, które z punktu widzenia procesów logistycznych są zbędne. W tym obszarze ważne jest uwzględnienie w ocenie sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw logistycznych efektów (ewentualnie kosztów) precyzyjnego planowania dostaw. Ale czy to jest tylko i wyłącznie cecha przedsiębiorstw logistycznych? W ocenie autorki niezupełnie. Oczywiście w tej grupie podmiotów precyzyjne planowanie dostaw i synchronizacja przepływu materiałów jest kluczowym elementem w rachunku efektywnościowym, ale także inne grupy podmiotów, tak ze sfery agrobiznesu, jak i innych branż powinny uwzględniać ten czynnik w rachunku ekonomiczno-finansowym. Co prawda Bednarz zwraca uwagę na pewne specyficzne grupy kosztów występujących w koordynacji łańcuchów dostaw, czyli koszty ryzyka operacyjnego oraz koszty ryzyka oportunistycznego [2], jednak w ocenie autorki i te grupy kosztów charakterystyczne są dla innych podmiotów. Mają one co prawda inne źródło (w przedsiębiorstwa logistycznych mogą wynikać z uchylania się przez kontrahenta od wykonania określonych działań, a w przedsiębiorstwach rolniczych mogą wynikać z niekorzystnych uwarunkowań agroklimatycznych), jednak w jednym i drugim wypadku związane są z podstawową działalnością podmiotu i powinny być uwzględniane w tradycyjnym rachunku ekonomicznym.

Ważny obszar funkcjonowania łańcuchów dostaw przedstawia Cywka⁴⁾, wskazując na trzy jego elementy: logistykę oszczędności, logistykę wydajności i optymalizację poziomu zapasów [3]. Same określenia są dość oryginalne, jednak odnoszą się do podstawowych obszarów oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów: kosztowo-przychodowego (i ich efektów, w postaci oszczędności), wydajności oraz zarządzania zapasami. Bez wątpienia nie może się to odbywać bez dostępu do rzetelnej informacji, której pozyskanie, a następnie przetworzenie może być kosztowne, szczególnie przy zastosowaniu zaawansowanych narzędzi informatycznych.

⁴⁾ Cywka powołuje się na Witkowskiego [2003].

Z punktu widzenia sprawnego zarządzania łańcuchem dostaw, to właśnie koszt pozyskania i przetworzenia informacji może okazać się tym specyficznym elementem rachunku efektywnościowego, który może - ze względu na tempo decyzji i szybkie skutki działania - różnicować przedsiębiorstwa logistyczne w agrobiznesie od innych podmiotów gospodarczych, szczególnie jeśli w grę wchodzi problemy zdrowotne zwierząt i skutki ekonomiczne, jakie niosą dla producentów. W tym miejscu warto jeszcze podkreślić element wynikający z pozyskania i wykorzystania informacji, czyli efekty lub koszty właściwych, ewentualnie błędnych decyzji podjętych przez człowieka oraz większą możliwość popełnienia błędu pod presją czasu. Także Dyczkowska, wskazuje na potrzebę przeprowadzania w przedsiębiorstwach logistycznych kalkulacji kosztów, odnosi się jednak do klasycznej metody (analizy ABC), stosowanej również w podmiotach z innych branż [4]. Można zatem przypuszczać, że podejście to jest zgodne z opinią autorki, która sugeruje ujednolicanie narzędzi analitycznych stosowanych dla różnego typu przedsiębiorstw. Nie jest to jednak jednoznaczne ze stanowiskiem o potrzebie całkowitej ich unifikacji.

Na podstawie analizy literatury przedmiotu, Dziaduch i Konkol wskazują między innymi na takie miary stosowane w rachunku ekonomiczno-finansowym przedsiębiorstw logistycznych, jak: koszty transportu, wartość posiadanych środków transportowych, koszty amortyzacji przypadające na środki transportu, czy także wskaźniki produktywności [5]. Z badań własnych Dziaduch i Konkola wynika, że czynnikami najważniejszymi w rachunku efektywnościowym - w opinii respondentów - były terminowość dostaw, brak uszkodzeń ładunku podczas transportu i kompletność dostawy [5]. Problem efektywności kosztowej podejmują także Kot, Starostka-Patyk i Krzywda, którzy zwracają uwagę na to, że w przedsiębiorstwach wybieranie między szybkością reagowania a efektywnością kosztową polega na poszukiwaniu "złotego środka" między korzyściami płynącymi z posiadania informacji, a kosztami ich pozyskania [9]. Należy się w pełni zgodzić z tymi stanowiskami, a odpowiednie sterowanie kosztami uznać za jeden z kluczowych czynników sukcesu ekonomiczno-finansowego przedsiębiorstw logistycznych, mając jednak na uwadze zróżnicowaną rolę poszczególnych ich rodzajów.

Hałas podkreśla, że pojedyncze przedsiębiorstwa w mniejszym stopniu wpływają na ostateczny sukces rynkowy, a decydujące znaczenie ma pozycja konkurencyjna całego łańcucha dostaw, którego dane przedsiębiorstwo jest uczestnikiem. Dodatkowo, efektywna logistyka uwzględnia sprawną organizację dostaw produktów, przy najmniejszych kosztach i odpowiednim poziomie obsługi klienta [6]. Tę opinię należy uznać za dyskusyjną w tym sensie, że zawodność jednego ogniwa łańcucha dostaw może na zasadzie efektu domina niekorzystnie odbić się na efektywności finansowej wszystkich jego uczestników. Zatem w całościowym ujęciu, znaczenie dla sukcesu czy porażki ekonomiczno-finansowej łańcucha dostaw, ma każdy jego uczestnik.

Interesujące zagadnienie podjął Hugos, który zwraca uwagę na ważny problem przedsiębiorstw obsługujących rynki wschodzące i rozwijające się, czyli takie, gdzie popyt może gwałtownie rosnać. W efekcie opóźnienia w reakcji na zmniejszanie się popytu, w przedsiębiorstwach logistycznych może nastąpić nadmierne gromadzenie zapasów w taki sposób, że podaż przewyższa zapotrzebowanie. W konsekwencji może pojawić się cykl biznesowy "od rozkwitu do upadku", co przejawia się w zamykaniu fabryk i problemach z upłynnieniem zapasów oraz całych majątków spółek [7]. Zapobieżenie negatywnym skutkom gwałtownych zmian popytu i podaży wymaga sprawnego przepływu informacji i szybkich reakcji na pojawiające się symptomy ograniczania zapotrzebowania na gromadzone produkty. W przeciwnym wypadku, poniesione mogą zostać nakłady, które nie tylko nie zwrócą się, ale mogą prowadzić do strat u wszystkich uczestników łańcucha dostaw, a w skrajnych wypadkach mogą prowadzić do bankructwa niektórych podmiotów. W tym miejscu ponownie pojawia się czynnik kosztowy, jako ten, który wymaga szczególnej uwagi w przedsiębiorstwach logistycznych.

Jak zauważają Kot, Starostka-Patyk i Krzywda, efektywność pojedynczego przedsiębiorstwa może wynikać z wysokiego stopnia rozwoju powiązań w łańcuchu dostaw, a to z kolei powoduje zależności między podmiotami i skutkuje koniecznością podziału zysków między poszczególnych członków łańcucha dostaw [9]. Jest to zgodne z oczekiwaniami interesariuszy, którzy stają się uczestnikami łańcuchów dostaw, mając na uwadze cele o charakterze ekonomiczno-finansowym, czyli ostatecznie przejawiające się we wzroście wartości dla właścicieli.

Z badań Rutkowskiego wynika, że tradycyjne techniki poprawy efektywności łańcuchów dostaw zostały już wyczerpane, a przedsiębiorcy muszą radykalnie zreformować swoje łańcuchy dostaw, aby poprawie uległy ich wyniki [12]. W tym miejscu należy podkreślić, że podejście Rutkowskiego jest odmienne, niż przytoczone wcześniej Hałas. Dalej Rutkowski zauważa, że tylko przyjęcie rzeczywistego popytu rynkowego, jako głównego czynnika pozwalającego na sterowanie łańcuchem dostaw może pozwolić na poprawę efektywności w warunkach zwiększających się kosztów i oczekiwań konsumentów [12]. Ten czynnik poprawy efektów finansowych przedsiębiorstw logistycznych bez wątpienia wymaga szybkiego dostępu do przydatnej informacji, oraz umiejętności podejmowania szybkich decyzji. Waga informacji i systemów informatycznych w zarządzaniu łańcuchem dostaw, podkreślana jest przez wielu badaczy, m.in. także przez Piorunkiewicza [10].

Jako jeden z kluczowych czynników w zarządzaniu łańcuchem dostaw Sikorska-Dębek, Deja i Rodawski wskazują minimalizację kosztów⁵⁾. Zauważają oni jednocześnie, że dla poszczególnych uczestników łańcucha dostaw cele cząstkowe będą zróżnicowane. I tak dystrybutor będzie przede wszystkim zainteresowany dostępnością i minimalizowaniem kapitału obrotowego, natomiast producent – kosztami wytworzenia [13]. To nie zmienia jednak faktu, że każdy z uczestników łańcucha dostaw dąży do realizacji korzyści ekonomiczno-finansowych, a jednym z czynników umożliwiających ich poprawę jest redukcja kosztów.

⁵⁾ Autorzy odnoszą się do przemysłu farmaceutycznego.

Interesujące wyniki badań dotyczące czynników kształtowania elastycznych łańcuchów dostaw zaprezentował Świerczek. Wśród analizowanych przez badacza zmiennych, na szczególną uwagę zasługuje ocena ścisłej współpracy z dostawcami/usługodawcami w celu kształtowania procesu zaopatrzeniowego, z uwzględnieniem poziomu popytu zgłaszanego przez klientów (zdecydowana większość badanych respondentów wskazała na istnienie takiej współpracy) [14]. Mając na uwadze wagę synchronizacji przepływu produktów/usług w łańcuchu dostaw w taki sposób, aby ograniczać koszty, te wyniki badań należy uznać za bardzo ważne i potwierdzające wcześniej przytoczone stwierdzenia innych Autorów, że dążenie do minimalizacji kosztów jest jednym z ważniejszych celów, który stawiają sobie uczestnicy łańcucha dostaw.

Anam zwraca uwagę na korzyści odpowiedzialnego zarządzania łańcuchem dostaw, w postaci optymalizacji kosztów, wynikającej z poziomu zużycia zasobów, a zatem i oszczędności powstających w tym zakresie. Autorka wskazuje również na inne korzyści, które w efekcie dają pozytywne efekty ekonomiczno-finansowe, a do których należą także: ograniczenie ryzyk (prawnego i organizacyjnego), poprawa wizerunku, czy nowe produkty i usługi [1]. Z kolei Wyrębek zwraca uwagę na bardzo ważny obszar finansowych efektów funkcjonowania przedsiębiorstwa - płynność finansową. Autor zauważa, że w strategii efektywnej obsługi klientów - ECR, przejmowana jest odpowiedzialność za zarządzanie zapasami przez dostawców, co umożliwia redukcję ryzyka związanego z ich utrzymaniem. A to z kolei wpływa pozytywnie na płynność finansową [15]. Dalej, odnosząc się do zarządzania podażą w łańcuchu dostaw podkreśla, że w zarządzaniu przepływem towarów oraz związanych z nim przepływem informacji i środków finansowych ważne jest, aby jak najlepiej dostosować je do potrzeb konsumenta, a jednocześnie uzyskać wzrost efektywności zarówno tych przepływów, jak i obniżenie kosztów funkcjonowania całego łańcucha dostaw [15]. Problematyka zdolności do terminowego regulowania zobowiązań jest kluczowa dla trwania podmiotu na rynku i bez wątpienia limituje możliwości jego rozwoju, w wypadku problemów z płynnością. Dotyczy to zarówno pojedynczych jednostek, jak i całych, powiązanych ich grup, tak przedsiębiorstw logistycznych, jak i z każdej innej branży.

Jak wynika z raportu Deloitte, lepsze zarządzanie łańcuchem dostaw może korzystnie wpłynąć na wartość firmy. Autorzy zwracają uwagę na potrzebę stosowania miar charakterystycznych dla koncepcji wzrostu wartości firmy dla właścicieli w odniesieniu do uczestników łańcucha dostaw, a wśród głównych czynników wpływających na wartość firmy wymieniają: poziom kosztów operacyjnych, efektywność wykorzystania kapitału trwałego i obrotowego oraz wielkość przychodów ze sprzedaży⁶⁾ [11]. Jest to opinia zgodna z przytoczonymi już wcześniej poglądami innych Autorów. Z kolei Zaręba zwraca uwagę na to, że poprawa efektywności systemów logistycznych może być dokonana dzięki centralizacji organizacji procesów logistycznych. W efekcie charakteryzują się one wyższym poziomem wykorzystania zasobów logistycznych, dzięki odpowiedniemu sposobowi sterowania procesem logistycznym [16].

⁶⁾ W dalszej części Raportu szczegółowo opisany został każdy z tych obszarów.

Z opracowanej przez Klimarczyka, Masadyńskiego i Wyrwicką mapy intensywności wynika, że jednym z czynników krytycznych - czyli takich, które silnie wpływają na inne i jednocześnie same podlegają silnym wpływom - jest zysk [8]. A zatem wyniki badań Autorów potwierdzają wcześniej przytoczone poglądy, w których źródłem poprawy lub pogorszenia efektywności ekonomiczno-finansowej systemów logistycznych jest poziom kosztów, a celem uczestników łańcucha dostaw, ich redukcja, w taki sposób aby zwiększać poziom zysku.

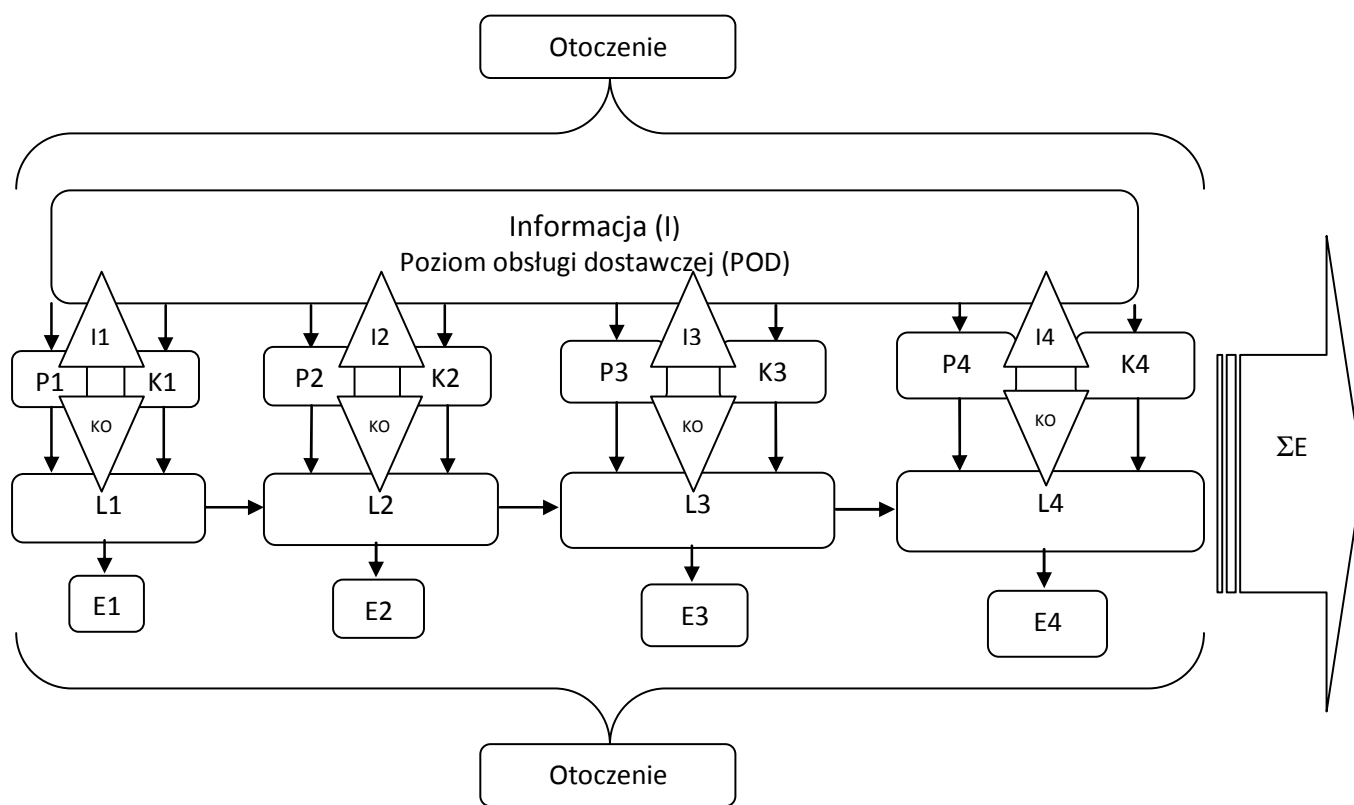
Propozycja modelu

Mając na uwadze przytoczone wyniki badań, należy zauważyć, że wyłania się z nich konkluzja o konieczności traktowania przedsiębiorstw logistycznych w ujęciu holistycznym. Dotyczy to zarówno pojedynczych uczestników łańcuchów dostaw, jak i całego organizmu, jakim jest konkretny łańcuch dostaw. Z opinii wielu autorów wynika, że jest kilka kluczowych obszarów, które determinują wyniki ekonomiczno-finansowe przedsiębiorstw logistycznych. Z jednej strony można uznać, że są to obszary charakterystyczne dla każdego typu działalności, z drugiej jednak należy zauważyć, że są pewne cechy, które różnicują tę grupę przedsiębiorstw. Ujęcie holistyczne badania efektów ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstw logistycznych wymaga łączenia wielu metod, uwzględniających kilka obszarów: sytuację pojedynczego podmiotu, relacje między uczestnikami danego łańcucha dostaw, zależność całego łańcucha od czynników zewnętrznych. Pojawia się zatem trudność, jak w tej sytuacji ocenić wszystkie te zależności. W ocenie autorki, badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw logistycznych powinno się odbywać etapami:

- I etap: ocena sytuacji ekonomiczno-finansowej pojedynczego przedsiębiorstwa,
- II etap: ocena wpływu (współpracy) przedsiębiorstwa z kontrahentami, na jego sytuację finansową,
- III etap: ocena efektywności wszystkich uczestników łańcucha dostaw (łącznie), z uwzględnieniem efektu synergii.

Wykonanie tych działań jest możliwe z zastosowaniem tradycyjnych metod oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw. Tak jak wynika z badań, podstawowym obszarem zainteresowania powinien pozostać poziom obsługi dostawczej i generowane w tym obszarze koszty (jako obszar specyficznych działań przedsiębiorstw logistycznych). Ponieważ podstawowym czynnikiem determinującym poziom kosztów jest sprawne (lub nie) zarządzanie kapitałem obrotowym, a zatem powinna być to jedna z podstawowych miar stanu, poprawy lub pogorszenia sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw logistycznych. Jest to również zgodne ze specyfiką tej grupy przedsiębiorstw, w której ważnym obszarem zarządzania są zapasy i sposób ich finansowania. Kolejnym obszarem analiz kosztowych, powinna być analiza kosztów, z podziałem na ich rodzaje, ale również ze szczególnym uwzględnieniem kosztów alternatywnych (które jak dotychczas w rachunkach ekonomiczno-finansowych nie są jeszcze zbyt powszechnie brane pod uwagę).

W tym wypadku również można zastosować tradycyjne miary, które stosowane są w przedsiębiorstwach z różnych branż, o różnych typach działalności, jednak w przedsiębiorstwach logistycznych powinny one podlegać kontroli w nieco innych obszarach. Czynnikiem kluczowym, który nie może zostać pominięty jest kwestia dostępności i umiejętności właściwego pozyskania, przetworzenia oraz wykorzystania informacji. W związku z koniecznością szybkich reakcji na zmiany rynkowe w tej grupie przedsiębiorstw, wiodącym czynnikiem jest jakość informacji, którą się pozyskuje oraz jakość decyzji, jakie na jej podstawie są podejmowane. Bez wątpienia jest to ten element, który wymaga szczególnej uwagi, gdyż konsekwencje zbyt wolnej reakcji na oczekiwania rynku, lub niewłaściwej reakcji mogą generować znaczące koszty, a tym samym wpłynąć negatywnie na sytuację ekonomiczno-finansową tak pojedynczego uczestnika łańcucha dostaw, jak i całej grupy współpracujących przedsiębiorstw. A jest to ważne też z tego powodu, że uczestnicy łańcucha dostaw po to łączą się we wspólnym działaniu, aby zwiększać korzyści dla właścicieli tych przedsiębiorstw, a w konsekwencji i całego łańcucha dostaw.

Gdzie: I – informacja,
 POD – poziom obsługi dostawczej,
 P – przychody
 K – koszty,
 KO – kapitał obrotowy,
 L – uczestnik łańcucha dostaw,
 E – efekty ekonomiczno-finansowe,
 n_1, n_2, \dots, n_n – poszczególne podmioty uczestnicy łańcucha dostaw.

Schemat 1. Holistyczne ujęcie finansowych czynników funkcjonowania przedsiębiorstw logistycznych
 Źródło: opracowanie własne

Konkludując można więc uznać, że do oceny przedsiębiorstw logistycznych należy stosować tradycyjne miary, które służą ocenie sytuacji ekonomiczno-finansowej innych podmiotów gospodarczych, jednak niektóre (wskazane we wcześniejszej części opracowania) obszary funkcjonowania tych podmiotów należy oceniać w sposób bardziej rygorystyczny. Na schemacie 1 przedstawiono ideowy model oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw logistycznych.

Podsumowanie

Przeprowadzone analizy wskazują na konieczność holistycznego podejścia – w procesie oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej – do przedsiębiorstw logistycznych. W stosunku do tej specyficznej grupy przedsiębiorstw stosuje się te same miary sytuacji finansowej, co w odniesieniu do innych podmiotów. Ze względu jednak na wiodące znaczenie poziomu obsługi dostawczej, w tym zarządzania zapasami, konieczność synchronizacji przepływu tak informacji, jak i produktów między poszczególnymi uczestnikami łańcucha dostaw, szczególnego znaczenia nabierają decyzje dotyczące redukcji kosztów. W ocenie autorki, jest to grupa przedsiębiorstw, która może być oceniana za pomocą tradycyjnych miar finansowych, natomiast szczególną uwagę należy przywiązywać do kwestii związanych z poziomem obsługi dostawczej, zarządzaniem zapasami, kapitałem obrotowym, kosztami oraz informacją. Te obszary należy uznać za kluczowe, w ocenie sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw logistycznych w agrobiznesie. Dodatkowo, należy oceniać je w trzech etapach, tak z punktu widzenia pojedynczego przedsiębiorstwa, relacji między poszczególnymi jednostkami i ich kontrahentami (niebędącymi uczestnikami danego łańcucha dostaw), jak również relacji między uczestnikami łańcucha dostaw, z uwzględnieniem efektu synergii. Dopiero kompleksowa ocena w tych trzech obszarach umożliwi ocenę korzyści dla właścicieli przedsiębiorstw logistycznych.

Streszczenie

W opracowaniu podjęto dyskusję na temat holistycznego postrzegania przedsiębiorstw logistycznych, w procesie oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej tej grupy przedsiębiorstw. Stwierdzono, że ocena powinna bazować na tradycyjnych miarach efektów finansowych, jednak szczególna uwaga powinna zostać zwrócona na takie czynniki jak koszty, w tym koszty alternatywne, informację oraz potencjalne korzyści dla uczestników łańcucha dostaw. Ocena powinna także uwzględniać trzy etapy, do których zaliczyć należy: ocenę pojedynczego przedsiębiorstwa, ocenę wpływu kontrahentów na przedsiębiorstwo oraz ocenę łączną efektywności całego łańcucha dostaw, jako efektu synergii poszczególnych jego uczestników.

Economic and financial assessment of logistics companies in the context of supply chains

Summary

The study undertakes a discussion about holistic perception of logistics enterprises in the view of evaluating of their economic and financial situation. It was found that the assessment should be based on traditional measures of financial effects, but particular attention should be paid to factors such as costs (including opportunity costs), information and potential benefits for the supply chain members. The assessment should also take into account three steps, which include: evaluation of a single company, assessment of impact of customers on the company and the evaluation of total efficiency of the entire supply chain, as the synergy of its individual participants.

Literatura

- [1] Anam L., *Odpowiedzialny biznes w łańcuchu dostaw*, w: [koordynator] Wojtaszczyk S., 2012, CSR w łańcuchu dostaw i w partnerstwie biznesowym, Copyright by Skandynawsko-Polska Izba Gospodarcza i CSRinfo, Warszawa 2012.
- [2] Bednarz L., *Mechanizmy i sposoby koordynacji w łańcuchach dostaw*, www.ptzp.org.pl/files/konferencje/kzz/artyk_pdf_2012/p041.pdf, 2012, dostęp z dnia 04.04.2014 r.
- [3] Cywka M., *Informacja a informatyka – wpływ na sprawne zarządzanie łańcuchem dostaw*, Świętokrzyskie Centrum Edukacji na Odległość, Zeszyty Naukowe 2/2006.
- [4] Dyczkowska J., *Zarządzanie łańcuchem dostaw studium przypadku Scania Production*, Zeszyty Naukowe, Instytut Ekonomii i Zarządzania, wne.tu.koszalin.pl/2014-3/images/dokumenty/.../zeszyty/04/dok_15.pdf, 2014, dostęp z dnia 04.04.2014 r.
- [5] Dziaduch I., Konkol K.P., *Wpływ przedsiębiorstw transportowo-spedycyjnych na efektywność łańcucha dostaw*, LogForum, Vol 5, I. 2, No 4, 2009.
- [6] Hałas E., *Globalne Standardy GSI w łańcuchu dostaw*, Instytut Logistyki i Magazynowania– GSI Polska, www.gsipl.org/.../doc.../232-globalne-standardy-gsi-w-acuchu-dostaw, dostęp z dnia 04.04.2014 r.
- [7] Hugos M., *Zarządzanie łańcuchem dostaw. Podstawy. Wydanie II*, Onepress pl Helion S.A., Gliwice 2011.
- [8] Klimarczyk G., Masadyński M., Wyrwicka M., 2009, *Zastosowanie analizy myślenia systemowego do kierowania zmianą w firmie montażowej*, Logistyka Nr 2/2009.
- [9] Kot S., Starostka-Patyk M., Krzywda D., *Zarządzanie łańcuchami dostaw*, Wydawnictwo Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2009.
- [10] Piorunkiewicz P., *Systemy informatyczne w zarządzaniu łańcuchem dostaw*, www.swo.ae.katowice.pl/_pdf/175.pdf, dostęp z dnia 04.04.2014 r.

- [11] *Punktualnie co do minuty Czyli jak usprawnić działalność łańcucha dostaw*, Deloitte Polska. Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited 2012.
- [12] Rutkowski K., *Pozwól klientom napędzać łańcuch dostaw twojej firmy*, Raport z Serii: Nowe trendy zarządzania, Specjalny Suplement Promocyjny do Harvard Business Review Polska 2006.
- [13] Sikorska-Dębek A., Deja D., Rodawski B., *Z ręką na pulsie*, www.farmacja.e-bmp.pl, 2/2013 Przemysł Farmaceutyczny. Optymalizacja i Efektywność, 2013.
- [14] Świerczek A., *Czynniki kształtowania elastycznych łańcuchów dostaw w Polsce Wyniki badań*, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania Ochroną Pracy W Katowicach Nr 1(3)/2007.
- [15] Wyrębek H., *Strategie zarządzania łańcuchem dostaw*, Systemy Logistyczne Wojsk nr 39/2013.
- [16] Zaręba K., *Efektywna strategia logistyczna w przedsiębiorstwie*, Logistyka i Transport 2009.